

СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Підвищення ефективності діяльності банківської системи України – необхідна складова загальної стратегії розвитку економіки країни в умовах глобалізації світової економіки. У статті автор ґрунтовно розглядає важливі для розвитку банківської системи завдання: забезпечення послідовної та передбачуваної політики держави по відношенню до банківського сектора; підвищення рівня капіталізації банків; удосконалення практики регулювання і нагляду за банківською діяльністю; реформування організаційної структури банківського сектора; створення сприятливих умов для діяльності філій іноземних банків та ін.

Ключові слова: банківська система, стратегічний розвиток, державне регулювання і нагляд, капіталізація банків, організаційна структура банківської системи, іноземні банки.

Характерною ознакою сучасного етапу світового економічного розвитку є глобалізація багатьох напрямків економічного й політичного розвитку всіх країн світу та сфер діяльності, яка спричиняє суттєвий вплив і на розвиток банківського бізнесу, як надзвичайно чутливої і вразливої до зовнішніх чинників сфери людської діяльності. З одного боку, розширюючи географічний та економічний простір діяльності по всьому світу, глобалізація відкриває перед банками нові можливості. З іншого боку – посилює тиск колишніх традиційних і нових конкурентів, змушує банки одночасно конкурувати у багатьох сегментах фінансового ринку і не лише між собою, а й з іншими фінансовими інститутами, а отже потребує прийняття нестандартних і надзвичайно оперативних рішень, які формують загальну стратегію розвитку банківського сектора [4, с. 5].

Відповідно до Комплексної програми розвитку банківської системи України на 2003-2005 роки першочерговим завданням є забезпечення системної стабільності функціонування банківської системи, зниження ступеня її вразливості до зовнішніх та внутрішніх факторів дестабілізації, підвищення якості та ефективності діяльності. Розвиток банківської системи має бути спрямований на збільшення обсягів обслуговування населення в усіх регіонах країни. Кредити повинні стати доступними та привабливими, банківські послуги – різноманітними за видами та умовами. Банкам слід стати активними учасниками розвитку фінансового та страхового ринків, а сама банківська діяльність повинна базуватися на засадах відкритості, прозорості, рівності та неупередженості, дотримання ділової етики, відповідальності перед клієнтом, суспільством і державою [2, с. 2].

Виходячи із необхідності орієнтації на вирішення цих завдань стратегія розвитку вітчизняної банківської системи повинна передбачати підвищення рівня її фінансової стійкості на основі уникнення системних банківських криз; підвищення якості реалізації банківським сектором функцій з акумулювання заощаджень населення, коштів підприємств і їх трансформації в кредити та інвестиції; відновлення та зміцнення довіри до вітчизняної банківської системи з боку інвесторів, у т.ч. й іноземних, та вкладників – фізичних осіб; уникнення використання кредитних організацій у недобросовісній фінансовій практиці і, зокрема, відмиванні грошей тощо.

З метою досягнення поставлених цілей на першому етапі реформування банківської системи необхідно, перш за все, вирішити наступні питання: зміцнення фінансового стану життєздатних банків і виведення з ринку проблемних кредитних установ; підвищення рівня капіталізації комерційних банків і якості капіталу; розвиток діяльності банківської системи по залученню коштів населення і підприємств, розширення операцій банків у секторі реальної економіки. При цьому стратегічні завдання реформування банківського сектора можуть бути успішно вирішені тільки за умови здійснення системи загальних ринкових перетворень, які включають структурні, податкові та адміністративно-правові складові, а також базуються на підвищенні ефективності корпоративного управління банками відповідно до міжнародних стандартів і вимог.

Виключно важливого значення для реформування банківського сектора, включаючи сферу організації корпоративного управління, набуває вирішення проблеми забезпечення послідовної та передбачуваної політики держави

по відношенню до банківського сектора. Зміст цієї політики повинен ґрунтуватися на необхідності розробки системи заходів щодо формування у банківському секторі здорового конкурентного середовища і створення умов для стабільного і стійкого розвитку кредитних організацій.

Вирішення цих питань має носити постійний характер і базуватися на комплексній основі, враховуючи необхідність забезпечення ефективної конкуренції та варіативності ринку. Державна політика по відношенню до банківського сектора і всієї економіки повинна забезпечувати не тільки фінансову, а й взагалі системну стабільність, а також створювати необхідні умови для розвитку ринку на базі здорової конкуренції. Банківська діяльність повинна базуватися на комерційних інтересах при дотриманні вимог до стійкості банків, які відображені в нормах та показниках банківського нагляду, орієнтованих на міжнародні принципи та стандарти.

Станом на 1 жовтня 2003 р. у Державному реєстрі банків було зареєстровано 176 банків, що на 19 менше, ніж на 01.01.2001 р. За організаційно-правовою формою господарювання 151 банк – це акціонерні товариства і 25 – товариства з обмеженою відповідальністю. Станом на 01.10.2003 р. ліцензію Національного банку України на

здійснення банківських операцій мали 156 банків, із них 152 – на здійснення валютних операцій. Разом з тим на стадії ліквідації перебували 19 банків, із яких 11 ліквідувалися за рішенням Національного банку України, а 8 – за рішенням господарських судів (табл. 1).

У 2003 р. було прийнято рішення про ліквідацію “ОЛБанку”, АТ “Наш банк”, “Укрспецімпексбанку” і “Технобанку” (пізніше відновлено діяльність). Із Державного реєстру банків виключено такі банки: “Абсолют”, “АгроІнвест”, “Амаско”, “Кримський комерційний церковний банк”, “Азово-Чорноморський банк “Азчеркомбанк”, АКБ “Ялта Банк”, КБ “Контакт-Банк”, “Інноваційно-промисловий банк”. Разом з тим було створено і зареєстровано 5 нових банків: “Лідер”, КБ “СоцКомБанк”, КБ “Арма”, КБ “Український фінансовий світ”, “Комерційний банк “Даніель”.

Як і раніше, пріоритетним завданням для банківської системи в 2003 р. було нарощування бази капіталу. За січень-вересень 2003 р. сукупний капітал банків збільшився на 1207 млн. грн. або на 12,1 % і на 01.10.2003 р. становив 11,2 млрд. грн. Обсяг сплаченого статутного капіталу діючих банків за цей період зріс на 950 млн. грн. до 7,0 млрд. грн., а його частка в загальному капіталі банків зросла з 60,1 до 62,1 % [1, с. 48].

Таблиця 1

Загальна характеристика діяльності банків України в 1992-2003 рр.

Показники	1992 р.	1995 р.	2000 р.	2001 р.	2002 р.	01.10. 2003 р.
Кількість банків за реєстром, всього, од.	133	230	195	189	182	176
у т.ч. зареєстровано протягом року, од.	60	3	1	3	5	4
Банки з іноземним капіталом, всього, од.	-	12	31	21	20	20
у т.ч. із 100 %-ним іноземним капіталом, од.	-	1	7	6	7	7
їх капітал, млн. грн.	-	6	725	946	1046	1109
Кількість банків, які мали ліцензію на здійснення валютних операцій, од.	-	134	149	149	153	152
Статутний капітал діючих банків, млн. грн.	0,5	541	3666	4576	6003	6953
Кількість ліквідованих банків, од.	3	1	9	9	12	8
Кількість банків, у яких було відкликано ліцензію на здійснення валютних операцій, од.	3	7	9	3	1	4

Сприятлива макроекономічна динаміка, монетарна та регуляторна політика Національного банку створили необхідні умови зростання обсягів капіталу, активів та

залучених банками коштів, зміцнення фінансового стану банківських установ. Це сприяло посиленню ринкової орієнтації банківського сектора, підвищенню стійкості до

криз, зміцненню довіри до банківської системи з боку вкладників та інвесторів, активізації діяльності банків із залучення коштів та їх трансформації в кредити для реального сектора економіки.

Стабільність функціонування банківської системи значною мірою залежить від рівня та якості управління ризиками, що притаманні банківській діяльності, основним серед яких є кредитний ризик, зокрема ризик операцій з інсайдерами. Разом з цим чутливість банків до інших ризиків – ліквідності, зміни процентної ставки, валютного курсу є досить низькою, що навіть за недосконалої практики їх управління не становить суттєвої загрози для надійності банківської системи.

На шляху розвитку банківської системи виникають й інші, не менш важливі проблеми, які стають на заваді зміцненню її надійності. Серед них головними є: недостатня капіталізація, низька якість активів та недоліки

із їх класифікацією за ступенем ризику, необґрунтовано високий рівень банківських витрат, недосконала структура ресурсної бази із переважанням дорогих залучених коштів.

Середній обсяг сплаченого статутного капіталу на один банк у 2003 р. в порівнянні з 2001 р. зріс із 29,9 млн. грн. до 44,6 млн. грн., тобто на 49,2 %, а в євро – з 6,4 до 7,1 млн. євро, що складає 10,9 % приросту (табл. 2). При цьому слід зазначити, що група потужних банків зросла з 8 до 13, а капітал на один банк сягає близько 191 млн. грн. або 35 млн. євро, що можна характеризувати як надзвичайно позитивну тенденцію. Важливо також відзначити, що в еквіваленті євро група банків із капіталом від 5 до 20 млн. євро практично залишилася незмінною, а середній обсяг капіталу зріс з 8,6 до 8,9 млн. євро, тобто лише на 3,5 %, що можна пояснити різким зростанням курсу євро до української гривні.

Таблиця 2

Групування банків України за розміром сплаченого статутного капіталу на один банк у 2001-2003 рр.

Групи банків за розміром сплаченого статутного капіталу	Кількість банків у групі, од.			Розмір сплаченого статутного капіталу на один банк, млн. грн./млн. євро		
	2001 р.	2002 р.	на 01.10. 2003 р.	2001 р.	2002 р.	на 01.10. 2003 р.
У гривнях до 15 млн. грн.	44	28	11	10,6	11,5	11,7
15-25 млн. грн.	54	53	50	19,0	19,4	19,1
25-50 млн. грн.	35	47	62	32,7	32,8	34,0
50-100 млн. грн.	12	18	20	68,9	63,8	63,8
понад 100 млн. грн.	8	11	13	139,1	178,7	191,0
Всього (у середньому)	153	157	156	29,9	38,2	44,6
У євро до 3 млн. євро	38	42	39	2,1	2,3	2,4
3-5 млн. євро	54	55	56	3,8	4,0	4,1
5-10 млн. євро	37	37	39	6,4	7,0	7,2
10-20 млн. євро	16	16	13	13,6	14,1	13,9
понад 20 млн. євро	8	7	9	29,8	40,1	35,0
Всього (у середньому)	153	157	156	6,4	6,9	7,1

За рівнем капіталізації банки були розподілені на 3 групи. Група банків зі сплаченим статутним капіталом понад 20 млн. євро збільшилася порівняно із 2001 р. на 1 банк і зараз до неї входить 9 банків, на які припадає 30,0 % капіталу, що на 4,3 % більше, ніж на 01.01.2003 р. Кількість банків зі статутним капіталом від 5 до 20 млн. євро складає 52 банки, а частка їх капіталу становить 41 %. До групи банків із капіталом до 5 млн. євро зараз входить 95 банків, а частка їх капіталу зменшилася з 29,2 до 28,9 % (див. табл. 2).

На сьогоднішній день серед основних проблем, що стримують розвиток банківської системи України, слід назвати наступні, притаманні лише їй:

- відсутність у комерційних банків ефективних механізмів та інструментів управління ризиками, планування та стратегії розвитку;

- низька рентабельність активів банків через загальну низьку їх якість, висока питома вага неприбуткових активів у загальних активах банків та невиправдано висока вартість ведення бізнесу;

- недостатній рівень капіталізації комерційних банків;

- низький рівень банківського менеджменту, корпоративного управління та конкурентоспроможності на світових фінансових ринках;

- недостатня ефективність банківського нагляду, зокрема в частині нагляду на основі оцінки ризиків банківської діяльності та деякі інші.

Важливим фактором збільшення ресурсного потенціалу комерційних банків є нарощення ними власного капіталу. Зміцнення ресурсної бази українських кредитно-фінансових установ, інтеграція банківської системи України у світове співтовариство значною мірою залежатимуть від зростання обсягів власних капіталів банків. Тому саме тепер особливого значення набувають питання ефективного використання та збереження капіталу банку.

Обмежена капітальна база банків може стати на заваді розширенню їхніх операцій з обслуговування різних груп клієнтів, а також зумовлює досить низький інвестиційний потенціал банківських установ, а без довгострокових вкладень в економіку розвиток реального сектора економіки неможливий. Разом з цим вимоги щодо збільшення комерційними банками статутних фондів мають носити виважений характер, щоб не породити монополістичних тенденцій у кредитній сфері, сприяючи лише розвитку великих банків, що

може зашкодити формуванню ефективної та збалансованої структури банківської системи, конкурентоспроможної до впливу внутрішніх і зовнішніх чинників.

Відзначаючи винятково важливу роль підвищення рівня капіталізації банківської системи в забезпеченні її надійності та прозорості, Комплексна програма розвитку банківської системи України на 2003-2005 роки чітко визначає шляхи реалізації цього процесу:

- збільшення номінального рівня капіталу;
- покращення якості активів, пошук роботи щодо повернення проблемної заборгованості;

- нарощування дохідності банків, у тому числі за рахунок розширення спектра безризикових комісійних операцій;

- оптимізація структури витрат банків, зокрема більш виваженого підходу до операційних та адміністративних витрат;

- посилення контролю з боку Національного банку України за виконанням банками вимог щодо достатності капіталу тощо [2, с. 11].

Запорукою успішного розвитку банківської системи є також встановлення дієвого контролю за діяльністю комерційних банків з боку Національного банку України та розробка відповідних заходів управління ліквідністю на основі нових методів та інструментів грошового ринку. Вирішенню цієї задачі безпосередньо сприятиме прийняття Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України шляхом рефінансування, депозитних та інших операцій від 24.12.2003 р. № 584.

Відповідно до зазначеного Положення Національний банк має право здійснювати рефінансування комерційних банків лише під забезпечення (крім бланкового кредиту овернайт):

- державних цінних паперів (облігації внутрішньої та зовнішньої державної позики) та інших боргових зобов'язань держави;

- векселів суб'єктів господарської діяльності – резидентів України, що враховані банком за дисконтною ставкою не нижчою, ніж облікова ставка Національного банку. Національний банк в окремих випадках може здійснювати рефінансування банків під забезпечення векселів нерезидентів, авальованих іноземними банками з рейтингом, не нижчим, ніж “інвестиційний клас”;

- подвійних складських свідоцтв, що містять складські свідоцтва та заставні свідоцтва, за умови надання банком кредиту під їх забезпечення;

- іпотечних сертифікатів із фіксованою доходністю;

- облігацій підприємств, що вільно обертаються на ринку, або облігацій підприємств з додатковим забезпеченням;

- облігацій місцевих позик, що вільно обертаються на ринку.

Під забезпечення кредиту банк може запропонувати лише однорідну заставу (або державні цінні папери, або векселі, або подвійні складські свідоцтва, або іпотечні сертифікати із фіксованою доходністю, облігації підприємств чи місцевих позик) [3, с. 6].

При здійсненні операцій рефінансування під забезпечення приймаються державні цінні папери, строк погашення яких настає не раніше ніж через 10 днів після строку погашення кредиту, а також враховані банком векселі, строк пред'явлення яких до платежу настає не раніше ніж через 30 днів після погашення кредиту.

Конкретні умови, терміни здійснення операцій рефінансування та суми кредитів визначаються наступним чином:

- під забезпечення державних цінних паперів у розмірі 100 % від балансової вартості державних цінних паперів з урахуванням процентів за користування кредитом та пені;

- під забезпечення векселів, подвійних складських свідоцтв строком до 14 днів у розмірі до 80 % від балансової вартості врахованих векселів або подвійних складських свідоцтв, строком до 365 днів – у розмірі 70 % з урахуванням процентів за користування кредитом, пені збитків та збитків;

- під забезпечення іпотечних сертифікатів із фіксованою доходністю строком до 14 днів у розмірі до 30 % від суми кредиту, наданого банком позичальнику, строком до 365 днів – у розмірі до 20 % з урахуванням процентів за користування кредитом, пені та збитків;

- під забезпечення облігацій підприємств, облігацій місцевих позик строком до 14 днів у розмірі до 70 % від суми кредиту, наданого банком позичальнику, строком до 365 днів – у розмірі до 60 % з урахуванням процентів за користування кредитом, пені та збитків [3, с. 9].

З метою вирівнювання тимчасових коливань ліквідності банків, “тонкого” регулювання грошово-кредитного ринку Національний банк здійснює підтримку короткострокової (миттєвої) ліквідності банку в національній валюті через постійно діючу лінію рефінансування. Кредит через лінію рефінансування строком на один робочий день (овернайт) може надаватися під забезпечення державними цінними паперами та без забезпечення (бланковий).

Виключно важливе значення для вдосконалення управління системою комерційних банків має той факт, що

рефінансування комерційних банків здійснюється на принципово новій основі шляхом проведення кількісних або процентних тендерів. При цьому слід зазначити, що комерційні банки можуть брати участь у тендерах з рефінансування в тому випадку, коли сума заборгованості за кредитами Національного банку (крім кредиту овернайт) не перевищує 50 % розміру регулятивного капіталу банку, розрахованого за даними останнього балансу. Кредит рефінансування строком до 14 днів може надаватися банку під забезпечення гарантії іншого банку в обсязі наданої гарантії або врахованого векселя, авальованого іншим банком, але не більше ніж 50 % розміру регулятивного капіталу банку-позичальника, розрахованого за даними останнього балансу.

Відповідно до зазначеного Положення суттєво вдосконалено операції прямого і зворотного репо, а також практично поновлено порядок використання такого важливого інструмента монетарної політики як стабілізаційні кредити. Для отримання стабілізаційного кредиту комерційний банк повинен подати до територіального управління клопотання і затверджену Радою банку програму фінансового оздоровлення, яка відповідає вимогам нормативно-правових актів Національного банку з питань регулювання діяльності банків в Україні.

Стабілізаційні кредити видаються терміном від одного до трьох років залежно від рівня виконання банком програми фінансового оздоровлення під відсоткову ставку, яка не нижча від облікової ставки Національного банку, наступним категоріям банків:

- фінансово стабільному банку, який узяв на себе борг іншого банку, що перебуває в стані фінансового оздоровлення, за умови цільового його використання та укладення з Національним банком договору застави державних цінних паперів або інших цінностей. Такий банк за згодою кредиторів банку-боржника має укласти договір про переведення боргу банку-боржника, що перебуває в стані фінансового оздоровлення;

- банку, який розробив програму фінансового оздоровлення і звернувся з клопотанням про надання стабілізаційного кредиту під заставу державних цінних паперів або інших цінностей;

- банку, який перебуває в стані фінансового оздоровлення і звернувся з клопотанням про надання стабілізаційного кредиту під гарантію чи поруку фінансово стабільного банку або іншої фінансової установи, які згідно з їх фінансовим станом, достатністю капіталу можуть забезпечити виконання взятих на себе зобов'язань [3, с. 22].

Новим інструментом грошово-кредитного регулювання стали депозитні операції, які Національний банк здійснює з комерційними банками шляхом емісії власних боргових зобов'язань – депозитних сертифікатів – або шляхом укладення прямих депозитних договорів. Такі операції проводяться щоденно в робочі дні залежно від стану грошово-кредитного ринку в наступні терміни: 2-7 днів; 8-21 день; 22-30 днів (на основі депозитних договорів) і 31-365 днів (для депозитних сертифікатів, випущених у формі записів на рахунках у системі кількісного обліку СЕРТИФ).

При цьому депозитні сертифікати слід розглядати як достатньо мобільний інструмент грошово-кредитного регулювання, умови випуску яких, максимальна або мінімальна сума заявки, номінальна вартість, строк визначаються залежно від ситуації, що склалася на грошово-кредитному ринку в період оголошення про проведення аукціону, та з урахуванням перспектив її розвитку. Процентний дохід за депозитним сертифікатом розраховується, виходячи з номінальної вартості сертифіката, процентної ставки, бази нарахування та строку розміщення. Депозитні сертифікати мають право обігу на відкритому ринку лише серед банків, а також можуть використовуватися як застава на міжбанківському кредитному ринку.

Використання розглянутих вище та інших методів і інструментів грошового регулювання покликане забезпечити надійну та ефективну реалізацію Національним банком України грошово-кредитної політики, спрямованої на вирішення стратегічних завдань розвитку вітчизняної банківської системи в умовах удосконалення та глобалізації світових фінансових ринків.

У контексті розробки та обґрунтування стратегії розвитку банківської системи України виключно важливого значення набувають: необхідність вдосконалення її структури та оптимізація загальної архітектури на основі створення сприятливих умов для організації та функціонування життєздатної системи універсальних і спеціалізованих банків; впровадження ефективної системи управління і функціонування державних банків; створення спеціальної банківської установи – Українського банку реконструкції та розвитку як “банку другого ярусу”; консолідація банківського сектора через процеси реорганізації банків і створення банківських об'єднань; поступове створення передумов для відкриття філій та представництв іноземних банків із запровадженням відповідної системи дозволів; забезпечення гармонійного співіснування великих банків з малими і середніми на основі

рівності вимог щодо дотримання ними норм пруденційного нагляду та банківських об'єднань і небанківських фінансових установ.

У зв'язку з цим виключно важливе значення для подальшого розвитку вітчизняної банківської системи повинно мати рішення щодо підвищення рівня концентрації банківського капіталу на основі створення банківських об'єднань – банківських корпорацій та банківських холдингових груп, зафіксоване у Положенні про порядок створення і державної реєстрації банківських об'єднань, затверджене постановою Правління Національного банку України в 2001 р.

Одним із перспективних напрямків розвитку вітчизняної банківської системи є нарощування капітальної бази банків на основі залучення до їх капіталів іноземних інвестицій. Це пов'язано із тим, що на сьогодні у багатьох країнах поширюється тенденція до лібералізації умов діяльності на їх території філій іноземних банків і розповсюдження на них відповідних умов, регламентованих національним законодавством. Однак, не дивлячись на це, в багатьох країнах ще застосовуються диференційовані підходи до регулювання діяльності зарубіжних і національних банків. Перш за все, це стосується регламентації обсягів статутного капіталу материнського банку та його філії, нормативу миттєвої та загальної ліквідності, адекватності капіталу, структури активів і зобов'язань, участі в окремих операціях на відповідних сегментах ринку банківських послуг, розвитку мережі відділень, ділової репутації тощо. Така диференціація підходів може обумовлюватися різними чинниками, серед яких головними, мабуть, все-таки є низький рівень концентрації капіталу у вітчизняній банківській системі, відносна слабкість і низький рівень розвинутості (у порівнянні з провідними країнами) національних фінансових ринків і фінансово-кредитних установ, низький рівень монетизації економіки, а також бажання власників, засновників та акціонерів багатьох комерційних банків захистити свої капітали від експансії та конкуренції з боку більш потужних зарубіжних фінансово-кредитних установ.

На міжнародному симпозіумі “Україна у світовому фінансовому просторі” (жовтень 2003 р.) вперше було визначено низку вимог до участі банків з іноземним капіталом та їх філій на вітчизняному ринку банківських послуг, які покликані суттєво зменшити ризики відкриття іноземними банками філій. Ці вимоги полягають у наступному:

- приписаний капітал філій має становити не менше 5 млн. євро, а капітал материнського банку – не менше 50 млн. євро;

- дозвіл на відкриття філій потрібно надавати лише тим банкам, які мають рейтинг надійності за оцінками провідних міжнародних рейтингових агентств не нижчий за AA+ або аналогічний, володіють активами не менше 500 млн. дол. США, а також мають кращу систему гарантування вкладів, ніж в Україні;

- наявність угод з наглядовими органами країни місцезнаходження материнського банку.

Враховуючи реальні перспективи вступу України до Світової Організації Торгівлі, слід зазначити, що обґрунтування та запровадження певних обмежень щодо виходу іноземних комерційних банків на вітчизняний ринок, запобігання відмиванню брудних грошей, недобросовісній конкуренції, проведенню спекулятивних операцій, які можуть наражати фінансову систему на значні ризики, що загрожують національній безпеці, повинно здійснюватися поступово шляхом лібералізації

ринку вітчизняних банківських послуг та створення відповідного конкурентного середовища.

Таким чином, стратегія розвитку банківської системи України повинна базуватися на підвищенні рівня конкурентоспроможності вітчизняних банків з урахуванням можливості варіативності функціонування ринку та певних важелів державного регулювання, а реформування банківського сектора має, перш за все, передбачати підвищення рівня концентрації банківського капіталу, розширення фінансового інструментарію, запровадження банківських інновацій і нових продуктів, світових стандартів аудиту і нагляду, зниження собівартості банківських послуг, вдосконалення організаційної структури, форм і методів управління банківським бізнесом.

Список літератури

1. Бюлетень Національного банку України. – 2003. – № 10. – 162 с.
2. Комплексна програма розвитку банківської системи України на 2003-2005 роки. – К.: Національний банк України, 2003. – 25 с.
3. Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України шляхом рефінансування, депозитних та інших операцій. – К.: Національний банк України, 2003. – 33 с.
4. Тігіпко С.Л. Світовий економічний простір: стратегія для України // Вісник Національного банку України. – 2003. – № 10. – С. 4-5.

Summary

Increasing the effectiveness of Ukraine's banking system is a necessary condition of the general development strategy for the country's economy during the globalization of the world economy. In this article the author studies the main objectives for the development of the banking system: maintaining the consistent state policy for the banking sector, increasing the level of banks' capitalization, improving the regulation and control over the banking activity, reforming the organizational structure of the banking sector, creating favourable conditions for the branches of foreign banks, etc.

Тігіпко С.Л. Стратегічні завдання розвитку банківської системи України в умовах глобалізації світової економіки / С.Л. Тігіпко // Вісник Української академії банківської справи. - 2003. - № 2. - С. 3-8.